

Latvijas Republikas Senāts**LĒMUMS**

Rīgā 2026.gada 13.oktobrī

[1] Senātā 2026.gada 9.oktobrī saņemts pieteicēja /Persona A/ pieteikums un lūgums, kuros lūgts:

- 1) atbrīvot pieteicēju no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu;
- 2) atzīt Centrālās vēlēšanu komisijas faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam iespēju balsot Saeimas vēlēšanās pa pastu, par neatbilstošu tiesību normām;
- 3) atcelt Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumu par Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu, uzliekot pienākumu rīkot jaunas vēlēšanas.

Par lūgumu atbrīvot no valsts nodevas samaksas

[2] Lai izlemtu jautājumu par pieteikuma pieļaujamību, sākotnēji ir izlemjams lūgums par pieteicēja atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas.

Administratīvā procesa likuma 124.panta pirmā daļa noteic, ka par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu 30 *euro*. Savukārt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 128.panta trešo daļu tiesa (tiesnesis) pēc fiziskās personas lūguma, ievērojot tās mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no valsts nodevas samaksas.

Atbilstoši administratīvo tiesu praksei no maksājumiem par tiesvedību parasti tiek atbrīvotas personas, kurām ir piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas personas statuss. Šādā gadījumā tiek prezumēts, ka personas mantiskais stāvoklis liedz tai iespēju, pat saprātīgi plānojot savu budžetu, valsts nodevu samaksāt. Tāpat no valsts nodevas samaksas pilnībā vai daļēji var tikt atbrīvotas personas, kurām nav piešķirts minētais statuss, tomēr to mantiskais stāvoklis acīmredzami liedz samaksāt valsts nodevu likumā noteiktajā apmērā. Savukārt citiem faktoriem nozīme ir tikai tiktāl, ciktāl tie var raksturot pieteicēja mantisko stāvokli un rīcību ar naudas līdzekļiem. Turklāt personai pašai ir jāpaskaidro un jāpierāda šo faktoru negatīvā ietekme uz finansiālo stāvokli.

[3] Pieteicējs lūgumu atbrīvot no valsts nodevas samaksas ir pamatojis ar vairākiem apstākļiem. Pirmkārt, pieteicējs ir norādījis, ka saistībā ar Amerikas Savienoto Valstu noteikto Kubas Republikas, kurā pieteicējs ir deklarējis savu dzīvesvietu un faktiski arī dzīvo un strādā, vispārējo blokādi Kubas Republikas Centrālā banka neļauj veikt valūtas pārskaitījumus uz citu valstu bankām un nepieļauj veikt valūtas maksājumus citu valstu valdībām, tostarp maksājumus uz

Valsts kasi, kā arī Kubas Republikā privātpersonas nevar izņemt no bankas konta jebkādu brīvi konvertējamu valūtu. Otrkārt, pieteicējs ir arī norādījis, ka pieteicēja darba alga Kubas Republikā ir 17 180 Kubas peso, kas, atņemot obligāto solidaritātes ziedojumu un pārrēķinot, ir ekvivalenta 17,98 *euro*, ar kuru nav iespējams samaksāt valsts nodevu. Darba algu pieteicējs saņem pie grāmatvedības kasiera skaidrā nauda, pieteicējam nav norēķinu konta. Tāpat pieteicējam nepieder nekādi nekustamie īpašumi un kāda kustamā manta, kuru varētu pārdot.

[4] Izvērtējot pieteicēja norādītos apstākļus atbrīvošanai no valsts nodevas samaksas, senatore konstatē, ka pieteicējs lūgumam nav pievienojis dokumentus, kas šos apstākļus apstiprinātu.

No publiski pieejamās informācijas secināms, ka Amerikas Savienoto Valstu sankciju dēļ Kubas Republikā šobrīd tiešām ir apgrūtināta starptautisko maksājumu veikšana un ar valsti saistītie finanšu darījumi ir pakļauti īpašiem ierobežojumiem (<https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/cuba-sanctions>; <https://www.reuters.com/world/americas/cuba-suspend-visa-mastercard-transactions-citing-us-sanctions-2026-06-03/>; <https://www.mfa.gov.lv/lv/kuba-celojumu-bridinajumi>). Tāpat publiski pieejamā informācija par atalgojuma līmeni pieteicēja norādītajā darbavietā vispārīgi sakrīt ar pieteicēja pausto (<https://havanatimes.org/opinion/the-cuban-governments-pay-rise-pyramid/>; <https://en.cibercuba.com/noticias/2026-07-29-u1-e197721-s27061-nid336459-asi-quedan-salarios-medicos-personal-sanitario-cuba>; <https://en.cibercuba.com/noticias/2025-06-28-u1-e207888-s27061-nid305959-salario-medio-cuba-apenas-equivale-17-dolares>). Lai gan tādējādi pieteicēja norādītie apsvērumi vispārīgi ir atzīstami par ticamiem, parastā gadījumā būtu pamats pieteikuma atstāšanai bez virzības, lūdzot pieteicējam iesniegt viņa mantisko stāvokli pamatojošus pierādījumus. Tomēr ievērojot, ka pieteikums tostarp ietver prasījumu attiecībā uz Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu, kas atbilstoši Saeimas vēlēšanu likuma 54.panta trešās daļas 1.punktam izskatāms paātrinātā kārtībā septiņu dienu laikā, un apstākli, ka pieteicējs saziņai ar tiesu ir norādījis adresi Kubas Republikā, būtu procesuāli neefektīvi pieteikumu atstāt bez virzības šādu pierādījumu iesniegšanai. Nosakot termiņu šīs procesuālās darbības izpildei atbilstoši Saeimas vēlēšanu likuma 54.panta piektajai daļai, nebūtu iespējams noteikt praktiski izpildāmu termiņu trūkumu novēršanai septiņu lietas galīgai izlemšanai paredzēto dienu ietvaros.

Ņemot vērā minēto, atzīstams, ka pieteicējs, ņemot vērā pieteicēja norāzi par mantisko stāvokli un iespējam rīkoties ar naudas līdzekļiem pirmšķietamo ticamību, lietas steidzamību un pieteicēja norādīto par problēmām ar pasta pakalpojumiem Kubas Republikā, ir atbrīvojams no valsts nodevas samaksas par pieteikumu.

Par Centrālās vēlēšanu komisijas lēmuma par Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu atcelšanu

[5] Pieteikumā izteikts prasījums atcelt Centrālās vēlēšanas komisijas lēmumu, ar kuru apstiprināti Saeimas vēlēšanu rezultāti, un uzlikt pienākumu iestādei rīkot jaunas Saeimas vēlēšanas.

[6] Saskaņā ar Saeimas vēlēšanu likuma 51.panta pirmo daļu kandidātu saraksta iesniedzējam un pieteiktajam kandidātam ir tiesības Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumu par vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu triju darbdienu laikā pēc tā pieņemšanas pārsūdzēt tiesā.

Atbilstoši minētā likuma 54.pantam šādā gadījumā pieteikums iesniedzams Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentam, kurš lietu izskata kā pirmās instances tiesa un nolēmumu pieņem septiņu dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas.

[7] Vispirms senatore vērš uzmanību, ka Saeimas vēlēšanu likuma 51.panta pirmās daļas kārtībā pārsūdzamais Centrālās vēlēšanu komisijas lēmums vēl nav pieņemts (šā lēmuma sastādīšanas brīdī).

Līdz ar to šobrīd iztrūkst administratīvajā lietā pārbaudāma pieteikuma priekšmeta, kas pats par sevi ir pamats pieteikuma nepieļaujamībai.

[8] Vienlaikus, kā redzams no pieteikuma, pieteicējs vēlēšanu rezultātu gribējis pārsūdzēt kā individuāls vēlētājs. Tomēr Saeimas vēlēšanu likums skaidri noteic subjektu loku, kuram likumdevējs ir paredzējis tiesības pārsūdzēt Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumu par vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu. Proti, likumdevējs šādas tiesības ir piešķīris vienīgi kandidātu saraksta iesniedzējam un pieteiktajam kandidātam, bet ne vēlētājiem. Tas ir likumdevēja izšķiršanās jautājums.

Starptautisko tiesību akti (ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 21.pants, Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 25.pants, Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmā protokola 3.pants) un starptautiskie vēlēšanu jomas standarti (piem., *Eiropas Komisijas par demokrātiju caur tiesībām* (Venēcijas komisija) *Labas prakses kodekss vēlēšanu jautājumos, latviešu valodā pieejams*: <https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/labas-prakses-kodekss-velesanu-jautajumos>) nenosaka vienotu modeli attiecībā uz vēlēšanu strīdu izskatīšanu. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka valstīm ir plaša rīcības brīvība vēlēšanu tiesību likumdošanā, tostarp nosakot šo tiesību aizsardzības procesuālos priekšnoteikumus (sal. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020.gada 10.jūlija spriedums lietā „Mugemangango v. Belgium”* (iesnieguma Nr. [310/15](#))).

Tādējādi neatkarīgi no tā, ka šobrīd vēl nav pieņemts Centrālās vēlēšanu komisijas lēmums par vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu, pieteicējam jebkurā gadījumā nav subjektīvo tiesību šādu lēmumu pārsūdzēt. Tas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktam ir pamats atteikt pieņemt pieteikumu šajā daļā.

Par Centrālās vēlēšanu komisijas rīcību, nenodrošinot iespēju balsot vēlēšanās pa pastu

[9] No pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem un pieteikuma lūguma daļā norādītajiem prasījumiem izriet, ka pieteicējs, lai gan ir lūdzis atcelt Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumu par Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu, ir pamatojis un kā patstāvīgu tiesas kontrolei nododamu prasījumu izvirzījis arī prasījumu par Centrālās vēlēšanu komisijas rīcību, nenodrošinot pieteicējam kā ārvalstīs esošai balsttiesīgai personai iespēju balsot Saeimas vēlēšanās pa pastu.

Pieteicējs pieteikumā ir izklāstījis apsvērumus, kuru dēļ neatkarīgi no vēlēšanu rezultāta Centrālā vēlēšanu komisija attiecībā uz balsošanu pa pastu, pieteicējaprāt, nav rīkojusies atbilstoši tiesību normām un ir aizskārusi pieteicēja pamattiesības piedalīties vēlēšanās. Pieteicēja ieskatā, iestāde ir veikusi prettiesisku faktisko rīcību (bezdarbību).

[10] Šāds iespējama pieteikuma priekšmets nav starp Saeimas vēlēšanu likuma 54.pantā norādītajiem, kad pieteikums iesniedzams apgabaltiesā vai Augstākajā tiesā un lieta izskatāma Saeimas vēlēšanu likumā noteiktajā speciālajā kārtībā.

Līdz ar to attiecībā uz šādu prasījumu piemērojams likuma „Par Centrālo vēlēšanu komisiju” 13.pants, saskaņā ar kuru Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumi (analoģiski – arī darbība vai bezdarbība), kuru pārsūdzēšanas kārtība nav noteikta attiecīgajā likumā, pārsūdzami Administratīvā

procesa likumā noteiktajā kārtībā. Proti, pieteikums šādā situācijā iesniedzams Administratīvajā rajona tiesā vispārējā administratīvā procesa kārtībā.

[11] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 191.panta piektajai daļai: ja lieta, par kuru iesniegts pieteikums, nav piekritīga šai tiesai, tā pieteikumu pārsūta piekritīgajai tiesai.

Tādējādi pieteikums daļā par Centrālās vēlēšanu komisijas rīcību, nenodrošinot pieteicējam iespēju balsot Saeimas vēlēšanās pa pastu, pēc piekritības nododams Administratīvajai rajona tiesai jautājuma par pieteikuma virzību izlemšanai (tostarp jautājuma par pieteicēja atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas par pieteikumu šajā daļā pilnvērtīgai izlemšanai, ņemot vērā, ka šajā daļā lietai nav steidzamības rakstura).

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 128.panta trešo daļu, 191.panta pirmās daļas 8.punktu un piekto daļu, 317.panta ceturto daļu, kā arī Saeimas vēlēšanu likuma 54.panta sesto daļu un likuma „Par Centrālo vēlēšanu komisiju” 13.pantu, senatore

nolēma

pārsūtīt pēc piekritības Administratīvajai rajona tiesai /Persona A/ pieteikumu daļā par Centrālās vēlēšanu komisijas rīcību, nenodrošinot iespēju /Persona A/ vēlēšanās balsot pa pastu;

atbrīvot /Persona A/ no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu daļā par Centrālās vēlēšanu komisijas lēmuma par Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu;

atteikt pieņemt /Persona A/ pieteikumu daļā par Centrālās vēlēšanu komisijas lēmuma par Saeimas vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu atcelšanu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore V. Kakste